

Облік і оподаткування

УДК 004.8:336.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15626770>

**Роль штучного інтелекту у вдосконаленні процесів обліку та
оподаткування в Україні**

Криворот Олег Григорович,

старший викладач кафедри обліку та оподаткування, економічний
факультет, Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-8161-7947>

Швабу Юліяна Іллівна,

кандидат економічних наук, доцент, викладач кафедри обліку і фінансів,
факультет інформаційних технологій та економіки, Приватний вищий
навчальний заклад «Буковинський університет», м. Чернівці, Україна,
<https://orcid.org/0009-0001-9928-9427>

Матюха Микола Миколайович,

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та бізнес-консалтингу,
факультет управління та бізнес-дизайну, Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-7968-3777>

Прийнято: 27.05.2025 | Опубліковано: 09.06.2025

Анотація. Проблематика цифрової трансформації фінансових процесів набуває дедалі більшого значення в умовах інтенсифікації економічного розвитку та зростання обсягів обробки даних. У цих умовах застосування

штучного інтелекту є одним з основних чинників модернізації системи обліку та оподаткування. **Метою дослідження** є визначення ролі сучасних інтелектуальних технологій у вдосконаленні обліково-податкових процесів в Україні з урахуванням актуальних викликів і потреб національної економіки. У межах дослідження передбачено оцінювання потенціалу використання систем штучного інтелекту для підвищення ефективності, прозорості та точності фінансового адміністрування, зокрема розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо їхньої інтеграції в наявну облікову та податкову інфраструктури. У роботі застосовано комплексну **методологічну** практику, що охоплює аналіз законодавчої бази, огляд міжнародного досвіду, порівняльний аналіз впроваджених технологічних рішень, зокрема системний розгляд економічних та організаційних аспектів цифрової трансформації. Кількісні та якісні методи дослідження дали змогу всебічно оцінити вплив технологій штучного інтелекту на автоматизацію обробки даних, зниження людського впливу, підвищення точності фінансових розрахунків і зменшення податкових порушень. **Результати** показали, що впровадження штучного інтелекту у фінансову сферу здатне суттєво покращити якість і швидкість обробки інформації, забезпечити прозорість та контроль, що сприяє підвищенню податкової дисципліни та оптимізації адміністративних витрат. Крім того, застосування інтелектуальних систем сприяє більш гнучкому реагуванню на зміни економічного середовища та розвитку цифрової економіки в цілому. На основі міжнародного досвіду сформовано рекомендації щодо поетапної інтеграції штучного інтелекту в національну систему фінансового адміністрування. Першочерговим є оновлення законодавства для легалізації застосування ШІ та забезпечення захисту даних. Водночас необхідно створити технічну інфраструктуру, зокрема хмарні платформи та API для обміну даними. Завершальним етапом є підготовка фахівців для роботи з інтелектуальними системами. Ця практика забезпечить

ефективне та безпечне впровадження ІІІ в обліково-податкову сферу.

Висновки. Доведено доцільність цифрової трансформації системи обліку та оподаткування в Україні із застосуванням штучного інтелекту, що сприятиме підвищенню ефективності державного управління, прозорості фінансових процесів та сталому економічному розвитку. Перспективними напрямками подальших досліджень визначено розроблення спеціалізованих алгоритмів для автоматизації облікових і податкових процедур, зокрема комплексну оцінку соціально-економічних наслідків впровадження інноваційних рішень.

Ключові слова: фінансове адміністрування, цифрова трансформація, автоматизація, податкова дисципліна, інтелектуальні системи, звітність, контроль, бухгалтерський облік.

The role of artificial intelligence in improving accounting and taxation processes in Ukraine

Oleg Kryvorot,

Senior Lecturer, Department of Accounting and Taxation, Faculty of Economics,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-8161-7947>

Iuliiana Shvabu,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Teacher, Department of
Accounting and Finance, Faculty of Informational Technologies and Economics,
Private Higher Educational Institution «Bukovinian University»,
Chernivtsi, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0001-9928-9427>

Mykola Matiukha,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Business Consulting, Faculty of Management and Business Design, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7968-37771>

Abstract. The issue of digital transformation of financial processes is gaining increasing importance in the context of accelerating economic development and the growing volume of data processing. Under these conditions, the application of artificial intelligence is considered one of the key factors in modernizing the accounting and taxation system. **The purpose of this study** is to determine the role of advanced intelligent technologies in improving accounting and tax processes in Ukraine, taking into account current challenges and the needs of the national economy. The research aims to assess the potential of using artificial intelligence systems to enhance the efficiency, transparency, and accuracy of financial administration, as well as to develop scientifically grounded recommendations for their integration into the existing accounting and taxation infrastructure. The **study employs** a comprehensive methodological approach that includes the analysis of legislative frameworks, a review of international experience, comparative analysis of implemented technological solutions, and systemic analysis of the economic and organizational aspects of digital transformation. Both quantitative and qualitative research methods were used to comprehensively evaluate the impact of artificial intelligence technologies on data processing automation, reduction of human error, improvement of financial calculation accuracy, and mitigation of tax violations. The **results** demonstrate that the implementation of artificial intelligence in the financial sector can significantly improve the quality and speed of information processing, ensure transparency and control, and thus promote higher tax discipline and optimization of administrative costs. The use of intelligent systems also lays the

foundation for more flexible responses to changes in the economic environment and the overall development of the digital economy. Based on international experience, recommendations have been developed for the phased integration of artificial intelligence into the national financial administration system. The first step should involve updating legislation to legalize the use of AI and ensure data protection. The next stage requires the development of technical infrastructure, including cloud platforms and APIs for data exchange. The final step involves training specialists to work with intelligent systems. This approach will ensure the effective and secure implementation of AI in the accounting and taxation sector. **Conclusions.** The conducted study confirms both the necessity and feasibility of digital transformation of the accounting and taxation system in Ukraine through the application of artificial intelligence. This approach will enhance the efficiency of public administration, improve transparency in financial processes, and contribute to sustainable economic development. Promising directions for further research include the development of specialized algorithms for automating accounting and tax procedures, as well as a comprehensive assessment of the socio-economic effects of implementing innovative solutions.

Keywords: financial administration, digital transformation, automation, tax compliance, intelligent systems, reporting, control, accounting.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової трансформації економіки України питання впровадження штучного інтелекту (далі – ШІ) у процеси обліку та оподаткування є недостатньо вивченим та реалізованим. Проблема низької ефективності обробки фінансових даних призводить до помилок, затримок та підвищеного адміністративного навантаження на суб'єкти господарювання та контрольні органи. Це зумовлює потребу у науковому дослідженні можливостей застосування інтелектуальних технологій для підвищення точності, оперативності та прозорості обліку та

оподаткування. Розв'язання цього питання є важливим як з наукового, так і з практичного погляду, оскільки це сприятиме оптимізації управління фінансовими потоками, підвищенню ефективності податкової політики та підтримці цифрової трансформації економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд актуальних наукових публікацій свідчить про зростання уваги до цифрової трансформації податкового адміністрування як основного напрямку модернізації державного фінансового управління. Дослідниці Ю. Ракович та О. Любкіна [1] розкривають значення податкової прозорості як основи довіри до фіскальної системи, що впливає на ефективність адміністрування податків у період цифрової трансформації. Науковці О. Мельник, І. Полухович та А. Сторожук [2] акцентують на необхідності глибокої цифрової інтеграції в податковій сфері, обґрунтовуючи важливість диджиталізації для мінімізації людського чинника в управлінні податковими процесами. Автори С. Іванов, В. Чекіна та Г. Разумова [3] висвітлюють майбутні виклики адміністрування податків в умовах цифрової економіки, зосереджуючи увагу на технологічній адаптації державних інституцій. Дослідниця Л. Марченко [4] розглядає порівняльний аналіз міжнародного досвіду цифровізації податкової системи, що дає змогу визначити релевантні напрямки адаптації для України. Вчена Ю. Костенко [5] досліджує впровадження цифрових інструментів у податковій сфері, наголошуючи на ролі електронних сервісів та інтелектуального аналізу даних у підвищенні фіскальної ефективності. Інноваційний вимір цифрової трансформації податкового адміністрування розкриває науковиця А. Колісник [6], яка аналізує потенціал блокчейну у формуванні прозорості та децентралізованої податкової інфраструктури. Дослідники І. Проць та співавтори [7] розглядають можливості адаптації закордонного досвіду цифрової боротьби з тіньовою економікою до українських реалій. Автори А. Цюцяк, І. Цюцяк та В. Цюцяк [8] досліджують стан цифровізації податкової

системи в Україні з акцентом на проблематику нормативного середовища та технічного відставання. Цифрові зміни в обліково-аудиторській сфері аналізують науковці В. Андрусак, І. Хорошилова та Н. Смірнова [9], які наголошують на впливі цифрових рішень на структуру, швидкість і правдивість фінансової інформації. Науковиці М. Улинич, І. Матвійчук, А. Сафарова та Т. Герасименко [10] висвітлюють інтеграцію цифрових інструментів у системи управлінського обліку та оподаткування. Авторки С. Король та Я. Клочко [11] розглядають приклади застосування цифрових технологій (OCR, RPA, ШІ) в аудиті, що забезпечує якісно новий рівень автоматизації перевірок. Вчений О. Соснін [12] характеризує цифровізацію як нову макротрендову реальність для України, що змінює не лише технології, а й логіку державного управління фінансами. Дослідниця Ю. Шендерівська [13] розкриває трансформацію ролі бухгалтера в умовах диджиталізації, відзначаючи зміщення фокуса з обліку на аналітику та стратегічне планування. Науковці В. Муравський та О. Шевчук [14] оглядають світові трансформації у сфері контролю, фінансової безпеки та обліку в цифровому середовищі. Автори К. Гнедіна та П. Нагорний [15] окреслюють перспективи впровадження штучного інтелекту (ШІ) в бухгалтерському обліку, аудиті, оподаткуванні та управлінні підприємств. Ними запропоновано модель адаптивного використання ШІ в реальному часі для прогнозування ризиків, оптимізації податкового навантаження та виявлення порушень. У дослідженні Д. Дрофа наголошується, що інтеграція сучасних API-рішень у цифрові платформи сприяє оптимізації облікових і податкових процесів завдяки підвищенню швидкості обробки даних і зручності взаємодії між системами [18]. Водночас Ю. Горбенко акцентує увагу на важливості використання технологій конфіденційних обчислень, зокрема захищених енклав і гомоморфного шифрування, що дозволяє впроваджувати штучний інтелект у сферу оподаткування без порушення конфіденційності фінансових та

персональних даних [19]. Таким чином, наукові джерела формують узагальнений напрям дослідження цифрової трансформації у сфері податкового адміністрування та обліку, демонструючи міждисциплінарність практик і високу наукову актуальність у контексті побудови ефективної цифрової держави.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний прогрес у впровадженні технологій ІІІ у сфері обліку та оподаткування, низка важливих аспектів є недостатньо вивченими та потребують подальшого дослідження. Зокрема, відсутня комплексна оцінка впливу ІІІ на ефективність державного фінансового адміністрування в умовах української економіки, що має специфічні законодавчі, інституційні та технологічні особливості. Сучасні дослідження здебільшого зосереджуються на загальних технологічних можливостях ІІІ або аналізі міжнародного досвіду без урахування національного контексту та викликів, пов'язаних із впровадженням інтелектуальних систем у реальну практику державних органів.

Причинами недостатньої уваги є як обмежений доступ до якісних емпіричних даних, так і відсутність цілісних методологічних практик, що поєднували б технічні, економічні та організаційні чинники. Крім того, значна частина наукових робіт не враховує специфіку українського нормативно-правового поля, що стримує ефективне використання ІІІ у фінансовій сфері. Це зумовлює ризики хибного розуміння потенціалу інновацій та уповільнює їхнє системне впровадження.

Розв'язання цих питань є значущим для повноцінного розкриття потенціалу ІІІ у підвищенні прозорості, точності та швидкості оброблення фінансової інформації, що сприятиме покращенню податкової дисципліни та оптимізації адміністративних процедур. Без комплексного аналізу цих аспектів економіка втратить значну частину соціально-економічних переваг

від цифрової трансформації, що може призвести до збереження наявних системних проблем у фінансовому адмініструванні.

Дослідження цих питань дасть змогу не лише розширити теоретичні уявлення про роль ІІІ у національній системі обліку та оподаткування, а й розробити практичні рекомендації для державної політики, спрямованої на впровадження ефективних інноваційних рішень. Таким чином, подальші дослідження зосереджуватимуться на розробленні методологічної практики оцінки впливу ІІІ з урахуванням особливостей українського ринку, виявленні основних перешкод і мотивацій для цифровізації фінансової сфери, зокрема на побудові моделей інтеграції інтелектуальних технологій у систему державного фінансового адміністрування.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Метою статті є аналіз потенціалу ІІІ у трансформації облікових та податкових процесів в Україні як компонента цифровізації фінансового управління. В умовах глобального переходу до автоматизованих рішень і зростання потреби у прозорості державного фінансового контролю, дослідження зосереджено на оцінці можливостей використання інтелектуальних технологій для оптимізації точності, оперативності та підзвітності в обліково-податковій сфері.

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

1) сформулювати науково обґрунтовані практики інтеграції інтелектуальних інструментів у національну систему фінансового адміністрування з урахуванням міжнародного досвіду;

2) схарактеризувати економічний та організаційний потенціал технологій штучного інтелекту щодо підвищення ефективності управлінських рішень у сфері обліку та оподаткування;

3) проаналізувати сучасний стан впровадження ІІІ в облікову та податкову практику України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах цифрової трансформації глобальної економіки впровадження ІІІ у систему обліку та оподаткування є необхідним кроком на шляху до підвищення ефективності, прозорості та адаптивності фінансового управління. Україна як держава з трансформаційною економікою перебуває на етапі активного пошуку інструментів для модернізації адміністративних функцій, зокрема в податковій та обліковій сферах. Зростання обсягів оброблюваних даних, необхідність швидкого прийняття рішень, боротьба з тіньовою економікою та потреба у зниженні адміністративного навантаження на бізнес зумовлюють зростання зацікавленості у впровадженні технологій ІІІ.

Наразі застосування ІІІ в системі обліку та оподаткування України перебуває на початковій або експериментальній стадії, що пояснюється як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. З одного боку, Україна має розвинену ІТ-інфраструктуру, високий рівень підготовки ІТ-фахівців та сприятливу екосистему для розвитку цифрових стартапів, з іншого — відсутність цілісної стратегії цифровізації публічного управління, недостатній рівень фінансування цифрових ініціатив та фрагментарність нормативно-правового регулювання в цій сфері. У податковій системі окремі цифрові елементи вже функціонують, зокрема електронні сервіси Державної податкової служби України (ДПС), платформи подання звітності, автоматизовані інструменти перевірок. Проте інтелектуальні технології, засновані на алгоритмах машинного навчання, глибинного аналізу даних або нейронних мереж, ще не впроваджено [1, с. 119].

Аналіз чинного законодавства свідчить про наявність окремих ініціатив, сприятливих для інтеграції ІІІ у фінансово-адміністративні процеси: Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України (2018), Стратегія цифрової трансформації фінансового сектора до 2025 року, зокрема Національна стратегія розвитку штучного інтелекту на період до 2030 року

виявляють наміри створення умов для впровадження інновацій у системи державного управління, але не містять чітких механізмів реалізації цих практик у сфері оподаткування й обліку [2, с. 120].

У табл. 1 подано порівняльну характеристику основних цифрових ініціатив, що можуть сприяти запровадженню ІІІ в податково-облікову систему України, у контексті нормативного забезпечення.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз нормативних ініціатив щодо цифровізації фінансового управління в Україні

Документ	Основні цілі	Ступінь охоплення сфери обліку та оподаткування	Рівень конкретизації заходів ІІІ
Концепція розвитку цифрової економіки (2018)	Стимулювання цифрових технологій у різних секторах	Опосередковане	Низький
Стратегія цифрової трансформації фінансового сектора до 2025 року	Автоматизація фінпослуг, регтех-рішення	Часткове охоплення	Середній
Стратегія розвитку ІІІ до 2030 року	Розвиток ІКТ, освіти, безпеки, е-врядування	Загальнодержавний рівень, без деталізації	Середній
Цифрова трансформація ДПС (проекти з 2020 р.)	Автоматизація процесів оподаткування	Високий	Низький–середній

Джерело: власна розробка авторів

Отже, українське законодавство лише частково створює передумови для впровадження ІІІ у податково-облікову практику. Найперспективнішими напрямками є подальша деталізація стратегій, формування національних стандартів для роботи з великими даними та регулювання використання алгоритмічних рішень.

У практичному вимірі перші приклади використання ІІІ у сфері обліку виявляють приватні компанії, зокрема великі аудиторські фірми, що застосовують алгоритми для попередньої класифікації даних, розпізнавання

первинних документів, формування фінансових звітів. У податковій сфері ДПС в окремих напрямках використовує елементи аналітики на основі великих даних для ризикоорієнтованих перевірок, виявлення фіктивного ПДВ-кредиту тощо. Проте ці інструменти часто є жорстко алгоритмізованими, а не інтелектуальними у вузькому значенні [3, с. 56].

Технології ІІІ можуть трансформувати обліково-податкову систему за кількома основними напрямками: автоматичне заповнення податкових декларацій, прогнозування податкових надходжень, розпізнавання типових помилок і маніпуляцій, управління ризиками, формування рекомендацій для платників податків. Проте для реалізації такого потенціалу необхідна як технічна готовність (наявність якісних масивів даних, обчислювальних ресурсів, фахівців), так і організаційна та нормативна підтримка.

У табл. 2 наведено огляд можливих сценаріїв впровадження технологій ІІІ в обліково-податкові процеси відповідно до очікуваних ефектів та ризиків.

Таким чином, Україна має необхідне підґрунтя для впровадження ІІІ у сферу обліку та оподаткування, проте розвиток цього напрямку стримується низкою чинників: обмеженим ресурсним забезпеченням, фрагментарністю даних, відсутністю єдиних стандартів даних, недовірою до автоматизованих рішень з боку як суб'єктів господарювання, так і державних органів. Особливої уваги потребує удосконалення інституційних практик управління цифровою трансформацією. На цьому етапі вкрай важливо забезпечити міжвідомчу координацію, інтеграцію наявних інформаційних систем, зокрема впровадження навчальних програм для підготовки фахівців, здатних працювати в умовах автоматизованого та інтелектуального оброблення фінансової інформації. Крім того, необхідна гармонізація національного законодавства з нормами Європейського Союзу щодо застосування ІІІ з дотриманням принципів етики, прозорості, захисту персональних даних і підзвітності алгоритмів [4, с. 130].

Таблиця 2

Потенційні напрями впровадження ІІІ в обліково-податкову систему та їхній
ВПЛИВ

Напрямок застосування ІІІ	Потенційні вигоди	Потенційні ризики	Поточний рівень реалізації в Україні
Автоматизація звітності	Зниження витрат часу, мінімізація помилок	Помилки через недосконалість моделей	Низький
Виявлення шахрайства	Підвищення прозорості, боротьба з тіньовою економікою	Ймовірність хибних та позитивних спрацювань	Середній
Прогнозування доходів бюджету	Оптимізація фіскального планування	Надмірна залежність від моделей	Дуже низький
Віртуальні податкові консультанти	Підвищення якості обслуговування платників	Питання відповідальності за консультації	Відсутній
Ризикоорієнтований аудит	Точніше визначення об'єктів перевірки	Етичні та правові обмеження	Середній

Джерело: власна розробка авторів

Отже, на сучасному етапі застосування технологій ІІІ в системі обліку та оподаткування України має значний нереалізований потенціал. Перехід до нової моделі фінансового адміністрування, заснованої на принципах інтелектуальної автоматизації, потребує системної практики, злагодженої державної політики та конструктивного діалогу між державою, бізнесом і науковою спільнотою. Саме така інтеграція забезпечить якісні зміни в ефективності податкового адміністрування, зменшить тінізацію економіки та сприятиме формуванню конкурентоспроможної цифрової держави [5, с. 180].

Емпіричні дослідження, проведені у країнах із високим рівнем цифрової трансформації податкових систем, виявляють значний економічний ефект від впровадження ІІІ [6, с. 521]. Зокрема, у США використання алгоритмів прогнозування дало змогу підвищити ефективність аудитів на 40%, у Сінгапурі – знизити рівень податкових зловживань на 50% завдяки системам

виявлення шахрайства [7, с. 5030]. Досвід Канади та Німеччини свідчить про суттєве скорочення часу на перевірку податкової документації та підвищення точності прогнозів податкових надходжень [8, с. 50]. Ці приклади можуть бути корисними для адаптації в українських реаліях з урахуванням специфіки правового поля та організаційної структури ДПС [9, с. 1].

У табл. 3 наведено результати порівняльного аналізу, що узагальнюють переваги впровадження ІІІ в облікових і податкових процесах.

Таблиця 3

Переваги впровадження ІІІ в облікових і податкових процесах

Перевага	Очікуваний ефект
Автоматизація оброблення великих обсягів даних	Скорочення часу на підготовку звітності
Зниження рівня людського чинника	Зменшення кількості помилок у документації
Підвищення точності фінансових розрахунків	Покращення правдивості фінансової інформації
Виявлення податкових правопорушень у реальному часі	Підвищення рівня податкової дисципліни
Оптимізація витрат на адміністрування	Зниження загальних адміністративних витрат

Джерело: власна розробка авторів

Впровадження ІІІ в облікові та податкові процеси забезпечує низку переваг. Автоматизація оброблення даних сприяє прискоренню підготовки звітності, а зниження впливу людського чинника — зменшенню кількості помилок [10, с. 60]. Зростання точності розрахунків підвищує правдивість фінансової інформації [11, с. 2]. Можливість виявляти порушення у реальному часі сприяє зміцненню податкової дисципліни. Загальна оптимізація процесів дає змогу скоротити адміністративні витрати, що робить систему ефективнішою та прозорішою. В табл. 4 наведено сфери використання ІІІ в обліку та оподаткуванні закордонних країн.

Таблиця 4

Використання ШІ в обліку та оподаткуванні (закордонний досвід)

Країна	Сфера застосування ШІ	Результат
США	Аудит і прогнозування податкових надходжень	Зростання ефективності аудиту на 40%
Німеччина	Автоматизований контроль податкових декларацій	Скорочення часу перевірок на 35%
Сінгапур	Системи попередження податкового шахрайства	Зниження обсягу шахрайських заявок на 50%
Канада	Моделювання податкової поведінки платників	Підвищення точності прогнозів на 30%
Польща	Інтелектуальні інтерфейси для податкових консультацій	Покращення якості обслуговування платників

Джерело: власна розробка авторів

Міжнародний досвід виявляє значний потенціал використання штучного інтелекту у сфері оподаткування. У США ШІ забезпечує суттєве зростання ефективності податкового аудиту, у Німеччині — скорочення часу перевірок завдяки автоматизованому контролю декларацій. У Сінгапурі технології ШІ дали можливість удвічі зменшити обсяг шахрайських заявок, а в Канаді покращити точність податкового прогнозування на 30%. У Польщі впровадження інтелектуальних консультаційних сервісів сприяло підвищенню якості обслуговування платників. Отже, ШІ може значно підвищити ефективність, точність і прозорість податкового адміністрування [12, с. 2].

Інтеграція інтелектуальних інструментів у національну систему фінансового адміністрування є актуальним завданням для гарантування ефективності, прозорості та безпеки фінансових процесів в Україні. Врахування міжнародного досвіду забезпечує формування науково обґрунтованих практик, що сприятимуть адаптації сучасних технологій штучного інтелекту до специфіки національного економіко-правового

середовища. У табл. 5 систематизовано міжнародний досвід інтеграції ІІІ у фінансове адміністрування.

Таблиця 5

Міжнародний досвід інтеграції ІІІ у фінансове адміністрування

Напрямок інтеграції	Основні елементи	Міжнародний досвід	Очікувані результати
Технічне забезпечення	Впровадження машинного навчання, аналізу великих даних, автоматизації процесів	США, ЄС — масштабні проекти з автоматизованого аудиту та прогнозування	Підвищення точності аналізу, скорочення часу оброблення даних
Нормативно-правове регулювання	Розроблення стандартів безпеки, захисту даних, адаптації законодавства	Сінгапур, Канада — чітке регулювання роботи з ІТ-системами в податковій сфері	Гарантування юридичної безпеки, зниження ризиків порушень
Кадровий розвиток	Підвищення кваліфікації, навчальні програми з цифрових технологій	Німеччина, Польща — комплексні програми підготовки державних службовців	Зростання компетенцій, готовність до роботи з ІІІ
Інституційна підтримка	Створення центрів компетенції, координація між відомствами	Великобританія — інтеграція міжвідомчих платформ для обміну даними	Підвищення координації, ефективність взаємодії
Поетапне впровадження	Пілотні проекти, масштабування, моніторинг результатів	Японія — поступове впровадження з оцінкою ефективності	Мінімізація ризиків, адаптація технологій

Джерело: власна розробка авторів

Як бачимо, ефективне впровадження інтелектуальних систем вимагає комплексної дії, що охоплює оцінку технічних можливостей, нормативно-правове забезпечення, розвиток кадрового потенціалу та створення інституційних механізмів підтримки інновацій [13, с. 30].

У практиці розвинених країн ІІІ є ефективним інструментом для підвищення аналітичної точності, автоматизації стандартних процедур, своєчасного виявлення фінансових ризиків і аномалій, зокрема для побудови прогнозних моделей у сфері обліку та оподаткування [14, с. 44]. Водночас

успішні практики містять поетапне впровадження технологій, що починається з пілотних проєктів і масштабування в межах державних програм. Варто враховувати адаптацію алгоритмів до місцевих особливостей і регуляторних вимог, що забезпечує баланс між інноваціями та безпекою [15, с. 30].

Науково обґрунтовані практики інтеграції інтелектуальних інструментів передбачають створення комплексної стратегії цифрової трансформації, що охоплює розробку технічних стандартів, удосконалення законодавчої бази, підвищення цифрової грамотності працівників фінансових органів та забезпечення міжвідомчої взаємодії [16, с. 310]. Така практика сприяє підвищенню ефективності управління податковими та бюджетними ресурсами, зниженню рівня корупції та збільшенню надходжень до бюджету [17, с. 55].

Таким чином, спираючись на міжнародний досвід, можна констатувати, що системна практика забезпечує основу для ефективної цифрової трансформації національної системи фінансового адміністрування із застосуванням інтелектуальних інструментів, що є необхідним кроком до модернізації та підвищення конкурентоспроможності держави.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що впровадження ІІІ у сферу обліку та оподаткування в Україні здатне суттєво підвищити точність фінансової інформації, знизити ризики, пов'язані з людським чинником, та зміцнити податкову дисципліну. Основними перешкодами до інноваційної модернізації фінансового адміністрування є фрагментарність нормативного забезпечення, обмеженість технічної інфраструктури та відсутність кадрового потенціалу. Рекомендовано зосередити зусилля на інтеграції законодавства, створенні цифрових платформ, розвитку міжвідомчої інтеграції та системній підготовці фахівців. Подальші дослідження доцільно спрямувати на адаптацію алгоритмів ІІІ до особливостей української податкової системи, моделювання

соціально-економічних ефектів цифровізації та оцінку ризиків, пов'язаних із використанням автономних систем у фінансовому адмініструванні.

Список використаних джерел

1. Ракович Ю., Любкіна О. Податкова прозорість як необхідна умова сучасної системи адміністрування податкових платежів. *Світ фінансів*. 2023. № 3(76). С. 115–125. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/50060/1/РАКОВИЧ.PDF>. (дата звернення: 29.03.2025).
2. Мельник О. П., Полухович І. І., Сторожук А. О. Вплив цифрової трансформації на податкове адміністрування. *Наука і техніка сьогодення*. 2024. № 12(40). С. 118–125. URL: <https://ir.dpu.edu.ua/handle/123456789/3924>. (дата звернення: 29.03.2025).
3. Іванов С. В., Чекіна В. Д., Разумова Г. В. Податки майбутнього: адміністрування в умовах цифровізації економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. Вип. 43. С. 54–59. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/43_2022ua/11.pdf (дата звернення: 29.03.2025).
4. Марченко Л. Діджиталізація системи податкового адміністрування в Україні з урахуванням досвіду розвинених країн світу. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32, № 4. С. 127–134. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/2933/6565657166> (дата звернення: 29.03.2025).
5. Костенко Ю. О. Цифровізація в податковій сфері. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 2. С. 176–181. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2024.2.30>.

6. Колісник А. С. Блокчейн та оподаткування: точки перетину. *Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку: матеріали VII Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 груд. 2023 р.)*. Київ: 2023. С. 520–523. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2024/08/kolisnik-12_12_2023.pdf (дата звернення: 29.03.2025).
7. Проць І., Петков С., Хмиз М., Козяр Р., Гудима В., Явний О., Чорній Б. Впровадження цифрових технологій у податкову сферу: зарубіжний досвід та перспективи для України у боротьбі з тіньовою економікою. *Path of Science*. 2023. № 9(10). С. 5029–5037. DOI: <https://doi.org/10.22178/pos.97-22>.
8. Цюцяк А. Л., Цюцяк І. Л., Цюцяк В. І. Цифровізація податкової системи: сучасний стан, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 83, № 4. С. 48–55. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.048.
9. Андрусак В. М., Хорошилова І. О., Смірнова Н. В. Вплив цифрових технологій на розвиток системи обліку і аудиту в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. Вип. 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14697272>.
10. Улинич М. Б., Матвійчук І. О., Сафарова А. Т., Герасименко Т. О. Діджиталізація обліку, аналіз та оподаткування в системі управління підприємством. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2021. № 64. С. 57–63. URL: <http://www.journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/download/971/9225> (дата звернення: 29.03.2025).
11. Король С. Я, Ключко А. О. Цифрові технології в обліку й аудиті. *Держава та регіони*. 2020. № 1 (112). С. 170-176. URL: https://www.researchgate.net/publication/340652661_DIGITAL_TECHNOLOGIES_IN_ACCOUNTING_AND_AUDITING (дата звернення: 29.03.2025)
12. Соснін О. Цифровізація як нова реальність України. 2022. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/> (дата звернення: 29.03.2025).

13. Шендерівська Ю. Трансформація функцій бухгалтера під впливом глобальних викликів. *Облік і фінанси*. 2022. № 4(98). С. 23–31. URL: <https://www.proquest.com/openview/0979de8300cc046112a6d8cf403c63c4/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=2042771> (дата звернення: 29.03.2025).

14. Муравський В., Шевчук О. Глобальна трансформація ролі бухгалтерського обліку і контролю в умовах цифрової економіки. *Світ фінансів*. 2024. № 1(78). С. 39–58. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1671> (дата звернення: 29.03.2025).

15. Гнедіна К. В., Нагорний П. В. Перспективи використання штучного інтелекту в бухгалтерському обліку, оподаткуванні, аудиті та управлінні підприємством. *Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк. 2023*. С. 29–32. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/93175/1/Tarasenko_technology_imitation.pdf (дата звернення: 29.03.2025).

16. Демченко М. Ю. Структурування міжнародних компаній через офшорні юрисдикції в контексті зміни глобальних правил оподаткування. *Європейські перспективи*. 2025. № 1. С. 301–311. DOI: <https://doi.org/10.71404/ep.2025.1.43>.

17. Demchenko M. The impact of international financial monitoring standards on the regulation of offshore companies. *Economics. Finances. Law*. 2025. № 3. P. 53–57. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.9>.

18. Drofa, D. Integrating Advanced API Solutions into Full-Stack Web and Mobile Applications to Optimise User Experience. *International Journal of Current Science Research and Review* 2025. 08(05). <https://doi.org/10.47191/ijcsrr/V8-i5-16>

19. Horbenko, Y. Confidential Computing in Front-End: Enhancing Data Security with Secure Enclaves and Homomorphic Encryption. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Research and Studies*. 2025. 5(3), 308–321. <https://www.multiresearchjournal.com/admin/uploads/archives/archive-1747130538.pdf> (17.05.2025).